

Sygn. akt II Ka 5/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 lutego 2016 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSO Dariusz Półtorak
Protokolant:	st. sekr. sąd. Anna Sieczkiewicz

przy udziale prokuratora Bożeny Grochowskiej - Małek

po rozpoznaniu w dniu 16 lutego 2016 r.

sprawy **M. B.**

oskarżonego o przestępstwo z art. 158 §1 kk

na skutek apelacji, wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Rejonowego w Siedlcach

z dnia 9 listopada 2015 r. sygn. akt VII K 277/13

wyrok uchyla i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Siedlcach do ponownego rozpoznania; zasądza od Skarbu Państwa na rzecz Kancelarii Adwokackiej adw. A. M. w S. kwotę 1033,20 zł (w tym 193,20 zł podatku VAT) za obronę z urzędu wykonywaną w postępowaniu odwoławczym.

Sygn. akt II Ka 5/16

UZASADNIENIE

M. B. został oskarżony o to, że w dniu 14 października 2011 r. w miejscowości Ż., gm. S., woj. (...) działając wspólnie i w porozumieniu z innymi ustalonymi osobami wziął udział w pobiciu M. P. oraz Ł. M. w ten sposób, że zadając im ciosy rękami i nogami po głowie i ciele, przez co naraził ich na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo nastąpienia skutku określonego w art. 156 § 1 kk lub art. 157 § 1 kk, przy czym w następstwie pobicia M. P. doznał obrażeń ciała w postaci stłuczenia głowy bez utraty przytomności, krwiaka oka lewego, ogólnych potłuczeń, które powodują naruszenie czynności narządów ciała na okres nie przekraczający 7 dni, a okres leczenia i rehabilitacji nie przekroczy 6 miesięcy, natomiast Ł. M. doznał obrażeń w postaci urazu głowy, rany tłuczonej głowy, które powodują naruszenie czynności narządów ciała na okres nie przekraczający 7 dni, a okres leczenia i rehabilitacji nie przekroczy 6 miesięcy,

tj. o czyn z art. 158 § 1 kk

Sąd Rejonowy w Siedlcach wyrokiem z dnia 09 listopada 2015 r., sygn. VII K 277/13:

I. na podstawie art. 66 § 1 kk i art. 67 § 1 kk postępowanie przeciwko M. B. oskarżonemu o czyn z art. 158 § 1 kk warunkowo umorzył na okres 1 (jednego) roku tytułem próby;

II. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz Kancelarii Adwokackiej adw. A. M. kwotę 442,80 (czterysta czterdzieści dwa 80/100) złotych w tym podatek VAT 82,80 złotych tytułem obrony oskarżonego sprawowanej z urzędu przez tegoż adwokata;

III. zwolnił oskarżonego od obowiązku uiszczenia opłaty i pozostałych kosztów sądowych, przejmując te ostatnie na rachunek Skarbu Państwa.

Apelację od przedstawionego wyżej wyroku wniósł prokurator, zaskarżając go w całości na niekorzyść oskarżonego M. B.. Orzeczeniu temu zarzucił:

I. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na jego treść, polegający na przyjęciu, iż w przedmiotowej sprawie zostały spełnione przesłanki warunkowego umorzenia postępowania karnego określone w art. 66 § 1 kk oraz, że właściwości i warunki osobiste sprawcy wybijają się na pierwsze miejsce, czyniąc pozostałe przesłanki określone w w/w przepisie nieistotnymi, podczas gdy wina i społeczna szkodliwość czynu zarzucanego oskarżonemu M. B. są znaczne, a jego sytuacja osobista zaistniała wskutek wypadku z dnia 11 sierpnia 2012 roku nie może samodzielnie decydować o warunkowym umorzeniu postępowania karnego przeciwko niemu,

II. obrazę przepisów prawa karnego procesowego mającą wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 413 § 1 pkt 3 kpk poprzez błędne określenie danych określających tożsamość oskarżonego, a mianowicie przyjęcie w komparycji wyroku, iż jego nazwisko brzmi (...), w sytuacji gdy winno być (...).

Podnosząc powyższe zarzuty, prokurator wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Siedlcach VII Wydział Karny do ponownego rozpoznania.

W toku rozprawy apelacyjnej prokurator poprał apelację Prokuratora Rejonowego i wnioski w niej zawarty. Obrońca oskarżonego wniósł o nieuwzględnienie apelacji i utrzymanie wyroku w mocy, nadto wniósł o zasądzenie kosztów obrony z urzędu, oświadczając, że nie zostały one uiszczone w całości, ani w części.

Sąd Okręgowy w Siedlcach zważył, co następuje:

Apelacja prokuratora okazała się zasadna i jako taka zasługiwała na uwzględnienie. Tym niemniej, w sytuacji uznania zasadności zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych w zakresie niesłusznego uznania przez Sąd I instancji, iż w przedmiotowej sprawie zaistniały przesłanki warunkowego umorzenia postępowania karnego, z uwagi na reguły procedowania Sądu Odwoławczego wyznaczone treścią art. 454 § 1 kpk, które w istotny sposób ograniczają możliwość wydania orzeczenia reformatoryjnego, zaskarżony wyrok musiał zostać uchylony, a sprawa przekazana do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Na wstępie zaznaczyć należy, iż zgodnie z dyspozycją art. 66 § 1 kk sąd może warunkowo umorzyć postępowanie karne, jeżeli wina i społeczna szkodliwość czynu nie są znaczne, okoliczności jego popełnienia nie budzą wątpliwości, a postawa sprawcy niekaranego za przestępstwo umyślne, jego właściwości i warunki osobiste oraz dotychczasowy sposób życia uzasadniają przypuszczenie, że pomimo umorzenia postępowania będzie przestrzegał porządku prawnego, w szczególności nie popełni przestępstwa. Zastosowanie warunkowego umorzenia postępowania karnego możliwe jest zatem jedynie po łącznym, kumulatywnym spełnieniu wszystkich przesłanek wynikających z art. 66 § 1 kk. Chociaż właściwości i warunki osobiste sprawcy są jedną z nich, nie przesądzają jednak kategorycznie o zasadności zastosowania tej instytucji. Priorytetową kwestią jest, aby wina i społeczna szkodliwość czynu nie były znaczne.

Oskarżonemu M. B. w niniejszej sprawie postawiono zarzut popełnienia w dniu 14 października 2011 r. przestępstwa z art. 158 § 1 kk. W późniejszym czasie, w dniu 11 sierpnia 2012 r. uległ on tragicznemu wypadkowi, który zaważył na całym jego życiu. Oskarżony przeszedł wielomiesięczne leczenie w warunkach szpitalnych, jest obecnie osobą niepełnosprawną, wymagającą opieki i pomocy osób trzecich. Został także ubezwłasnowolniony całkowicie. Warunki osobiste oskarżonego, obszernie opisane przez Sąd Rejonowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, związane z tymże wypadkiem i drastyczną zmianą życia oskarżonego, zaistniały jednak niezależnie od woli oskarżonego. To w

następstwie w/w wypadku życie oskarżonego uległo całkowitemu przeobrażeniu. Nie stało się to wskutek jego chęci prowadzenia ustabilizowanego trybu życia i szacunku dla obowiązującego porządku prawnego.

Rację ma prokurator, iż pomimo powyższego tragicznego w skutkach wypadku, nie należy tracić z oczu okoliczności podmiotowo-przedmiotowych niniejszej sprawy, które wskazują, iż zarówno stopień winy, jak i społecznej szkodliwości czynu przypisanego M. B. jest znaczny. Podkreślić przy tym należy, iż oskarżony wziął udział w pobiciu pokrzywdzonych M. P. i Ł. M. wspólnie i w porozumieniu z wieloma innymi napastnikami, którzy działali przy użyciu pałek, kijów bejsbolowych i sztchet. Jego zachowanie nosiło znamiona umyślności i to w zamiarze bezpośrednim. Godziło także w nadrzędną wartość, jaką jest ludzkie zdrowie i życie. Pokrzywdzeni w wyniku pobicia zostali narażeni na ciężki uszczerbek na zdrowiu (art. 156 § 1 kk).

Mimo powyższych okoliczności, Sąd Rejonowy nie rozważa w ogóle stopnia winy oskarżonego oraz społecznej szkodliwości popełnionego przez niego czynu. Aby możliwym było zastosowanie warunkowego umorzenia postępowania, zarówno wina, jak i społeczna szkodliwość czynu nie mogą być znaczne. Obydwie te przesłanki winy być ustalone odrębnie, niezależnie od siebie. Dopiero ich łączne spełnienie czyni zasadnym rozważania o zasadności zastosowania instytucji warunkowego umorzenia postępowania.

Przy ocenie stopnia społecznej szkodliwości kluczowe znaczenie ma rodzaj i charakter naruszonego dobra, rozmiary wyrządzonej lub grożącej szkody, sposób i okoliczności popełnienia czynu, waga naruszonych przez sprawcę obowiązków, motywacja sprawcy oraz rodzaj naruszonych reguł ostrożności i stopień ich naruszenia (art. 115 § 2 kk). Podkreślić przy tym należy, iż rozważenie powyższych okoliczności przez pryzmat realiów niniejszej sprawy wypada dla oskarżonego wyjątkowo niekorzystnie.

Nadto, jak orzekł Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 25 czerwca 2008 r., sygn. V KK 1/08 artykuł 115 § 2 kk, który zawiera zamknięty katalog kryteriów oceny stopnia szkodliwości społecznej czynu, nie pozostawia wątpliwości, że dominujące znaczenie mają okoliczności z zakresu strony przedmiotowej, do której dołączono tylko dwie przesłanki strony podmiotowej (postać zamiaru i motywację sprawcy), pominięto natomiast okoliczności związane z samym podmiotem czynu, tj. sprawcą, takie jak: wiek, opinia, właściwości i warunki osobiste, które wpływają na wymiar kary - art. 53 § 2 k.k. (OSNKW 2008/9/75, Prok. i Pr.-wkł. 2008/12/6, Biul.SN 2008/9/14, LEX nr 444617). Z judykatu tego jednoznacznie wynika zatem, iż na stopień społecznej szkodliwości przestępstwa nie mają wpływu właściwości i warunki osobiste sprawcy, środowiskowa opinia o nim, dotychczasowy i obecny tryb jego życia, przyznanie się sprawcy do winy, a nawet dobrowolne naprawienie przez sprawcę szkody wyrządzonej przestępstwem, wyrażona przez niego skrucha, czy też ewentualne pogodzenie się z pokrzywdzonym. Są to bowiem okoliczności mające pierwszoplanowe znaczenie przy ustaleniu ewentualnego wymiaru kary oraz przy badaniu podstaw pozytywnej prognozy kryminologicznej. Na ocenę stopnia społecznej szkodliwości popełnionego czynu nie mają wpływu.

Przechodząc do stopnia zawinienia wskazać należy, iż podlega on ocenie przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności decydujących o przypisaniu winy oskarżonemu w dacie zarzucanego mu czynu, w więc jego dojrzałości, poczytalności, zdolności do rozpoznania bezprawności zachowania oraz ewentualnych anormalnych sytuacji motywacyjnych. Odnosząc powyższe do realiów niniejszej sprawy, dodać należy, iż jak wynika z materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie, decyzję o popełnieniu przestępstwa z art. 158 § 1 kk M. B. podjął świadomie, zdając sobie sprawę z możliwych konsekwencji swojego czynu. Nie zaistniały także żadne okoliczności, które w wątpliwość poddawałyby kwestię jego poczytalności w październiku 2011 r. Jego działanie nie polegało także na bezpośredniej obronie i odpieraniu przemocy. M. B. celowo i z rozmysłem pojechał do miejscowości Ż. wraz z innymi młodymi mężczyznami zaopatrzonymi w kije, pałki i sztchet, aby pobić pokrzywdzonych. Świadczy to o tym, iż w ocenie Sądu II instancji, stopień jego winy nie mógł być oceniony jako „nieznaczny”.

Jedynie na marginesie rozważań dodać można, iż każdy z pozostałych sprawców pobicia został już prawomocnie skazany. Sąd orzekł wobec nich kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania oraz kary grzywny. W odniesieniu do żadnego z w/w oskarżonych nie zastosowano instytucji warunkowego umorzenia postępowania karnego.

Reasumując, stwierdzić należy, iż z uwagi na znaczny stopień społecznej szkodliwości popełnionego przez oskarżonego czynu oraz znaczny stopień jego zawinienia, orzeczenie o warunkowym umorzeniu wobec oskarżonego postępowania karnego nie było zasadne. W przedmiotowej sprawie nie urzeczywistniły się bowiem łącznie wszystkie przesłanki determinujące takie rozstrzygnięcie. Sąd I instancji w istocie uchylił się od oceny stopnia zawinienia i oceny stopnia społecznej szkodliwości popełnionego przez oskarżonego czynu, na pierwszy plan wysuwając właściwości i warunki osobiste M. B., które nie są jednak jedynym elementem decydującym w myśl art. 66 § 1 kk o zastosowaniu warunkowego umorzenia postępowania.

Odmienne ustalenia faktyczne, co do braku podstaw zastosowania wobec M. B. instytucji warunkowego umorzenia postępowania karnego przesądziły o konieczności uchylecia zaskarżonego wyroku z uwagi na wynikającą z art. 454 § 1 kpk regułę *ne peius*, regulującą adresowane do Sądu Odwoławczego ograniczenie, co do skazania oskarżonego, który został przez Sąd I instancji uniewinniony lub wobec którego umorzono lub warunkowo umorzono postępowanie karne. Rolą reguły *ne peius* jest ograniczenie możliwości merytorycznego orzekania przez Sąd Odwoławczy, w celu właściwego zabezpieczenia prawa oskarżonego do obrony oraz konsekwentnego przeprowadzenia idei dwuinstancyjności przy orzekaniu na niekorzyść oskarżonego. Dlatego też, zakaz wynikający z art. 454 § 1 kpk ma charakter bezwzględny i w efekcie, także w realiach niniejszej sprawy, skutkowałam koniecznością uchylecia zaskarżonego wyroku.

Słuszności nie sposób odmówić także drugiemu z podniesionych przez skarżącego zarzutów, ponieważ wyrok Sądu Rejonowego w Siedlcach z dnia 09 listopada 2015 r., sygn. VII K 277/13 – wbrew dyspozycji art. 413 § 1 pkt 3 kpk – nie zawiera prawidłowych danych dotyczących tożsamości oskarżonego. Nieprawidłowości te dotyczą nazwiska oskarżonego w komparacji orzeczenia ((...)) zamiast (...)). Błąd ten nie został sprostowany stosownym postanowieniem Sądu Rejonowego w trybie art. 105 kpk, jako oczywista omyłka pisarska.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd I instancji rozważy i dokona właściwej oceny stopnia społecznej szkodliwości czynu i stopnia winy oskarżonego, kierując się uwagami zawartymi powyżej. Powinnością Sądu Rejonowego będzie także właściwe uzasadnienie poczynionych w tym zakresie ustaleń faktycznych oraz skonstruowanie wyroku o budowie spełniającej wymogi art. 413 § 1 kpk, pozbawionej wad redakcyjnych.

Na podstawie art. 29 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2015 r. poz. 615 z późn. zm.) Sąd Okręgowy w Siedlcach zasądził od Skarbu Państwa na rzecz Kancelarii Adwokackiej adw. A. M. w S. kwotę 1033,20 zł (w tym 193,20 zł podatku VAT) za obronę z urzędu wykonywaną w postępowaniu odwoławczym, kwotę tę ustalając zgodnie z § 4 ust. 3 oraz § 17 ust. 2 pkt 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z dnia 05 listopada 2015 r., poz. 1801).

Z tych względów, Sąd Okręgowy orzekł jak w wyroku.